

_____ De samenleving is de traditionele politieke instituties voorbij gesneld. Opstand is het gevolg, aldus Code Oranjenker Bert Blase. Die opstandigheid hoort onder aanvoering van Richard de Mos thuis in het parlement. ‘Hij bereikt de mensen.’

BERT BLASE SCHRIJFT BOEK OVER NIEUWE DEMOCRATIE

‘REVOLUTIE IN DE POLDER’

die mensen bereiken. Hij is daarin inderdaad uniek. Hij heeft in Den Haag een sterk staaltje ombudspolitiek laten zien en groepen bij de politiek betrokken die niets met de politiek te maken wilden hebben. Dat willen we met Code Oranje ook in Nederland laten zien. Mij moet je dan niet bij *Veronica Inside* neerzetten. Als voorzitter verwoord ik het gedachtegoed achter Code Oranje.’

En dat doet Blase aan de vooravond van de Kamerverkiezingen met de publicatie van het boek *Opstand in de polder. Op weg naar een nieuwe democratie*, dat volgende week verschijnt. Een bondig relaas over hoe en waarom de vaderlandse democratie uit het slop moet worden gehaald. Want dat de ‘oude democratie’ – vooral die in Den Haag – zijn langste tijd heeft gehad, staat voor Bert Blase als een paal boven water.

TOP-DOWN

‘De samenleving en de systeemwereld van politieke instituties lopen mijlenerver uit elkaar. De politiek en de ambtelijke instituties zijn niet bereid of in staat om met hun tijd mee te gaan. Kijk naar de Belastingdienst, kijk naar de mijnschade in Groningen. Omdat ze top-down functioneren, zijn ze er voor de regels en niet voor het oplossen van problemen. In Heerhugowaard gebruiken we het begrip omgekeerde toets: de regels staan niet centraal, maar het vraagstuk. Dat klinkt logisch, maar het is een revolutie.’

De ‘falende instituties’ zijn volgens de Code Oranjevoorman naar binnen gekeerd en technocratisch en proberen te behouden wat ze hebben, zonder te kijken naar wat de samenleving nodig heeft. Blase: ‘Kamerlid Pieter Omtzigt, tweede op de

‘Mij moet je niet bij Veronica Inside neerzetten’

lijst van het CDA, had het vorige week in het debat over de val van het kabinet en de Toeslagenaffaire bij het rechte eind: er is iets fundamenteels mis in dit land. En Omtzigt is nog maar het begin.’ Blase pakt zijn mobiele telefoon en citeert het CDA-Kamerlid: “Onze klik in Den Haag kijkt meer naar de partijvoorzitter dan naar de kiezer. De kiezer staat alleen centraal in de verkiezingscampagne. En dat zullen we moeten veranderen.” Het had het voorwoord van mijn boek kunnen zijn.’

Nederland komt in opstand tegen de ‘vermolmd’ politiek en de instituties die de tijdgeest niet willen aanvoelen, merkt Bert Blase. ‘Geen opstand met rieken en knuppels, maar een fluwelen revolutie met hervormingen in de polder.’ De voorzitter van Code Oranje: ‘Het loopt spaak in onze polder. Onze leefwereld is radicaal veranderd, maar het politieke stelsel is hetzelfde gebleven. Burgers hebben recht op een democratie die aansluit bij hun manier van leven, op hun maat. De politieke partijen reageren met een boodschappen-democratie, die op hun eigen maat is toegesneden. De hele partijorganisatie is trouwens van de vorige eeuw. Van de bevolking is 2 procent lid, van wie er 10 procent actief is. Partijpolitiek is passé. Je ziet overal om je heen dat mensen daardoor het vertrouwen in de politiek en in de instituties verliezen. ▶

Het kan vriezen en het kan dooien bij Johan Derksen. Je bent een hansworst of je bent een held. Dat inzicht toetert hij vervolgens bij *Veronica Inside* rond in honderdduizenden huiskamers. Hagenees Richard de Mos durfde het avontuur wel aan en toog een paar weken geleden naar Drenthe om ‘De Snor’ te overtuigen van de zin van Code Oranje, de beweging waarvoor hij op 17 maart als lijsttrekker meedoet aan de Kamerverkiezingen. En warempel, het orakel uit Grollo toonde zich – met een foto van lijsttrekker De Mos bij *Veronica Inside* op de achtergrond – enthousiast. ‘Die partij wil weer helemaal terug naar macht aan de kiezer. De kiezer bepaalt alles. Richard heeft de hele middag tegen mij aan zitten lullen. Het is echt een unieke man.’

‘Ik heb het fragment in mijn telefoon’, lacht burgemeester van Heerhugowaard Bert Blase (61), volgens Derksen ‘de grote roerganger’ van Code Oranje. ‘Dit is wat je wilt; de democratie van het volk. Code Oranje moet een volks onderwerp zijn. Van *Buitenhof* op zondag en de boardrooms hoeven wij het niet te verwachten. Je wilt dat de samenleving aan de keukentafel en in de voetbalkantine wordt besproken. Ik geloof dat zo’n 800.000 mensen naar *Veronica Inside* kijken. Richard de Mos kan

CV

BERT BLASE

(Eindhoven, 1959) was in 1994 lijsttrekker bij de Kamerverkiezingen van De Nieuwe Partij. Vervolgens werd hij voorlichter voor de fractie van de Unie 55+. In 1998 werd hij gemeenteraadslid voor de PvdA in Papendrecht. Van 1998 tot 2002 zat Blase ook in het managementteam van de Unie van Waterschappen. Van 2002 tot 2007 was Blase lid van de directieraad van Dordrecht. In 2007 werd hij interim-gemeentesecretaris van Alblasserdam, in combinatie met het directeurschap van de Drechtsteden. Van eind 2009 tot 2014 was hij burgemeester van Alblasserdam. In april 2012 werd Blase ook waarnemend burgemeester in Hardinxveld-Giessendam. Van augustus 2014 tot 2017 was Blase waarnemer in Vlaardingen. In februari 2017 werd hij waarnemend burgemeester in Heerhugowaard. In 2018, het jaar waarin hij zijn lidmaatschap van de PvdA opzegde, was Bert Blase betrokken bij de oprichting van Code Oranje.

Het gebrek aan transparantie voedt het sentiment van wantrouwen. Voor je het weet ontaardt dat wantrouwen – niet stemmen, stemmen op protestpartijen, demonstreren, ontduiken van regels, we doen het zelf wel – in geweld. Om dat voor te zijn, moeten we naar een democratie 3.0.’

BESTE IDEEËN

Die nieuwe democratie draait wat Blase betreft om politiek van onderop. ‘En daarvoor hoeft geen wet te worden veranderd. We kunnen nu de begrippen coalitie en oppositie loslaten. We kunnen met wisselende meerderheden werken. We kunnen een open kabinetsformatie organiseren, we kunnen de fractiedisciplines schrappen en allerlei vormen van volksraadpleging en burgerbetrokkenheid inrichten.’ In Den Haag is dat (nog) vloeien in de kerk, maar Blase ziet dat nieuwe vormen van democratie lokaal steeds vaker uit de kast worden getrokken. ‘Gemeenten kiezen voor de politiek van de beste ideeën. Ze kiezen voor politiek van onderop met een burgeragenda, in plaats van een traditioneel politiek coalitieakkoord. Raadsakkoorden passen bij deze tijd. Een parlamentsakkoord zou daar ook bij passen. Het geeft vertrouwen in plaats van wantrouwen in de politiek. En dat vertrouwen heb je nodig om bij grote vraagstukken vooruitgang te boeken.’ Bert Blases Noord-Hollandse gemeente Heerhugowaard (58.000 inwoners) wordt bestuurd op basis van een raadsakkoord. ‘En net als in zoveel andere gemeenten werkt dat goed, veel beter dan een gestold coalitieakkoord’, zegt de burgemeester. ‘Iedereen in de gemeenteraad kan meedoen, ook de kleine partijen. Versnippering is lokaal, provinciaal en landelijk een trend. Wat doet de oude politiek? Die vindt het problematisch en roept dat versnippering besturen onmogelijk maakt. Het is alleen onbestuurbaar als je in oude formules blijft denken. Versnippering is een zegen als je er op een nieuwe manier naar kijkt. Was het niet Johan Cruijff die zei dat je het pas ziet als je het doorhebt?’ Omdat de nieuwe democratie juist moet doordringen in de landelijke politiek, doet Code Oranje in maart mee aan de landelijke verkiezingen, zegt Bert Blase. ‘Al komen we maar met één zetel in de Tweede Kamer – en volgens Maurice de Hond is meer mogelijk – dan nog is in Den Haag het begin van vernieuwing gemaakt. Code Oranje wil niet de Kamer in om het allemaal beter te weten, maar om te laten zien dat de democratie zonder ingewikkelde wetswijzigingen anders kan werken. Als je als Kamerlid gewend bent aan technocratisering en de dominantie van

‘Ik zie niet welke wet De Mos heeft overtreden’

partijbelang, dan kan ik best begrijpen dat je je niets kunt voorstellen bij bestuur van onderop en met een menselijke maat. Het bestaat landelijk ook nog niet. Dus dat gaan we laten zien.’

GOUDEN GREEP

Om Code Oranje bij de Kamerverkiezingen het treurige lot van laten we zegen de Piratenpartij of OPA te besparen, is het lijsttrekkerschap van de Haagse oud-wethouder Richard de Mos volgens Blase een gouden greep. ‘Ik zie je denken: of riskant’, zegt de voorzitter van Code Oranje. ‘Maar laat ik even teruggaan in de tijd. Wij solliciteerden vorig jaar allebei openlijk naar het burgemeesterschap van Den Haag. We zaten op dezelfde lijn. De burgemeester behoort niet uit een achterkamertje getoverd te worden. We kenden elkaar toen al. Ik had hem gevraagd of hij in 2019 onze lijsttrekker wilde worden voor de provinciale verkiezingen in Zuid-Holland. Met De Mos hadden we zeker zetels gehaald. Hij was nog maar kort wethouder in Den Haag. Het kwam te vroeg voor hem.’ Maar dan staat op 1 oktober 2019 de Rijksrecherche bij de Haagse wethouder op de stoep. Ze onderzoeken zijn huis in verband met omkoping bij het verlenen van nachtvergunningen in Den Haag. Tien maanden later meldt het Openbaar Ministerie dat ze De Mos verdenken van deelname aan criminele organisaties, schending van het ambtsgeheim, meeneed en corruptie. Blase: ‘Ik had die affaire in Den Haag gevolgd en zei vorig jaar tegen Richard: “Je kunt wat mij betreft alsnog Code Oranje aanvoeren.” Hij presenteert volgende week zijn boek *Mijn verhaal* en daarin schrijft hij: “Iedereen liep bij mij weg, maar Blase bleef gewoon staan.” Als iemand onder druk staat, dan keer je hem niet de rug toe. Ik ken het strafdossier vrij goed. De rechter kan nooit onderschrijven wat het OM hem verwijt. Ik zie niet welke wet De Mos heeft overtreden. Er is geen enkele greep.’

Richard de Mos verschijnt nog lang niet voor de rechter en tot zijn schuld is bewezen is hij sowieso onschuldig. De onschuldpresumptie mag een fundamenteel mensenrecht zijn, in verkiezingstijd moeten zieltjes worden gewonnen en afgesnoept. Je hoeft alleen maar te zeggen: de van corruptie verdachte lijsttrekker van Code Oranje... Ieder gesprek met De Mos gaat onherroepelijk ook over zijn vermeende corruptie. ‘Dat gaat Richard heel goed af’, reageert Blase onbekommerd. ‘Hij was met Peter Plasman, Richards *running mate* op de kandidatenlijst van Code Oranje, bij *Jinek*. Het ging anderhalve minuut over corruptie en acht minuten over Code Oranje. Hij staat pal voor ombudspolitiek en directe democratie. Dan wil een interviewer echt wel weten waarom. En Richard vertelt dat op zijn eigen volkse manier, en dat is veel beter dan wat ik voor elkaar krijg. Hij bereikt de mensen die we nodig hebben.’

PLANK MIS

Het OM slaat de plank volgens Blase dus goed mis. Maar als de visie van het OM de norm wordt, dan moeten goed functionerende wethouders volgens hem wel op hun tellen passen. Bert Blase: ‘Goede wethouders bedrijven net als De Mos ombudspolitiek. Zij gaan actief en oplossingsgericht om met de samenleving, of dat nu hun achterban is of niet. Sommige mensen in de gemeente zijn lid van hun partij, anderen niet. Daar zitten ook donateurs tussen; zo hebben we het in Nederland georganiseerd. Maar dat maakt voor een gedreven ombudswethouder niet uit. Daarbij: ook een goede wethouder is onderdeel van collegiaal bestuur. Beslissingen worden collectief genomen. Dat was in Den Haag ook zo. Als Richard de Mos wordt veroordeeld, wat ik dus hartstochtelijk niet verwacht, dan loopt iedere wethouder in Nederland gevaar.’ ●

‘Opstand in de polder. Op weg naar een nieuwe democratie’ verschijnt op 4 februari bij Binnenlands Bestuur. Prijs: 14,95